

Sp. zn. 6/2021/NZ/MSŘ
19/2023/NZ/MSŘ
Č. j. KVOP-2040/2024
Datum 15. ledna 2024

Vážený pan
prof. MUDr. Vlastimil Válek, CSc., MBA, EBIR
ministr
Ministerstvo zdravotnictví
Palackého náměstí 375/4
128 01 Praha 2

Vážený pane ministře,

obracím¹ se na Vás v souvislosti se systematickou návštěvou Psychiatrické nemocnice Horní Beřkovice provedené ve dnech 26. až 28. července 2023. Návštěvu jsem zaměřil na oddělení, na nichž se vykonává ochranné léčení. Přikládám zprávu z návštěvy. Některá opatření k nápravě se totiž neobejdou bez součinnosti ministerstva jako zřizovatele nemocnice. Žádám Vás také o vyjádření k problému, který úzce souvisí s ochranným léčením, a to k nedostupnosti léčiva ze skupin analog gonadoliberinu registrovaného pro léčbu sexuálních deviací.

V níže uvedených oblastech je nutná aktivita ministerstva, a to jak z pozice zřizovatele, tak z pozice orgánu zodpovědného za metodické vedení v dané oblasti.

Materiální podmínky

Této oblasti se věnuji na straně 24–25 zprávy. Nemocnice poskytuje zdravotní péči v prostorech, které nejsou vhodné pro moderní psychiatrickou péči. Materiální podmínky považuji za nevhodné zejména na oddělení 8A. Dvě ze tří ložnic jsou zcela nevyhovující. Jedna má 10 lůžek (tvoří ji dva průchozí pokoje) a druhá 12 lůžek. Na oddělení jsou společné sprchy a toalety a oddělení nemá návštěvní místnost.

Materiální nevhodnost není jen jasným zásahem do důstojnosti pacientů, ale představuje také riziko pro zdraví a život pacientů i personálu. Na oddělení totiž pobývají velmi nároční pacienti a péči o ně materiální podmínky dále ztěžují. **Nevhodné uspořádání oddělení 8A je také jedním z důvodů, proč jsou všichni pacienti snímání nepřetržitě kamerami i na pokojích, toaletách a koupelnách, což považuji za nepřiměřený zásah do soukromí** (blíže viz stranu 26 a násl. zprávy), ač jsem si vědom, že ve stávajících podmínkách **jsou kamery nutné pro zajištění bezpečí.**

Změna materiálních podmínek vyžaduje stavbu nového oddělení, což nemocnice nejspíše nemůže realizovat z vlastních zdrojů. Potřebuje podporu zřizovatele, který ji pro výkon ochranného léčení vymezil zcela nevhodné zázemí. Závazek státu dbát o bezpečí v psychiatrických nemocnicích České republiky nedávno připomněl Evropský soud pro lidská práva.²

1 Podle § 21a odst. 4 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv.

2 Viz rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 7. 12. 2023, *V proti České republice*, č. 26074/18.

Je nutné, aby ministerstvo spolu s nemocnicí vytvořilo termínovaný plán na přesunutí oddělení 8A do vhodnějších prostor, případně nevhodné podmínky vyřešilo jinak.

Vytvoření plánu na řešení nevhodných materiálních podmínek požaduji ve lhůtě 6 měsíců od doručení tohoto dopisu. Žádám Vás o vyjádření, jak hodlá ministerstvo problém řešit.

Kamery

Na nutnost legislativního zakotvení používání kamer v nemocnicích, nebo alespoň na jejich metodické vedení, upozorňujeme ministerstvo dlouhodobě. V souvislosti se souhrnnou zprávou z roku 2019,³ která se týkala ochranného léčení, ministerstvo přislíbilo, že v součinnosti s Úřadem pro ochranu osobních údajů zpracuje do 31. prosince 2020 doporučení pro poskytovatele zdravotních služeb.⁴ Není mi známo, že by takové doporučení bylo vydáno. Čelili jsme ostatně v té době epidemii nemoci covid-19, a tak možná není nedotažení celé záležitosti v uvedeném termínu překvapivé. **Žádám Vás nicméně s odstupem více než tří let po jeho uplynutí o vyjádření, jaké kroky ministerstvo v této oblasti podniklo nebo plánuje.**

Povinnosti pacientů ve výkonu ochranného léčení

Této oblasti se věnuji na straně 33–44 zprávy. Na absenci právní úpravy práv a povinností pacientů ve výkonu ochranného léčení také upozorňujeme ministerstvo dlouhodobě. Zpráva zachycuje dopady tohoto stavu. Nemocnici chybí nástroje k pozitivní motivaci pacientů. Přistupuje proto k plošným trestům či dokonce k pozastavení terapeutických aktivit, což považuji za zcela nepřijatelné. Jsem si vědom, že k systémovému řešení úpravy ochranného léčení je nutná spolupráce s Ministerstvem spravedlnosti a že poslední setkání pracovních skupin ministerstev ke změně právní úpravy ochranného léčení troskotají na rozporech zdravotníků. **Žádám Vás o vyjádření, jak bude práce na systémové úpravě ochranného léčení dále probíhat.**

Nedostupnost léčiva ze skupin analog gonadoliberinu registrovaného pro léčbu sexuálních deviací

Psychiatrické nemocnice tomuto problému nečelí v takové míře jako ambulantní psychiatrii, protože mají lepší pozici pro vyjednávání výjimek se zdravotními pojišťovnami. Jedná se však o problém, který dopadá i na psychiatrické nemocnice a celou společnost. Pokud pacient nemůže po přeměně ústavního ochranného léčení na ambulantní pokračovat v nastavené léčbě, tak v ní s větší pravděpodobností selže, což hatí práci zdravotníků, vede k další kriminalizaci pacienta a s tím bohužel také k dalším obětem jeho trestné činnosti. Na toto téma ministerstvo upozorňujeme opakovaně. Dne 20. října 2022

3 Souhrnná zpráva ze systematických návštěv veřejného ochránce práv 2019; Ochranné léčení, omezovací prostředky a další; dostupná z <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/7436>.

4 Vyjádření ministerstva je dostupné na https://www.ochrance.cz/uploads-import/ESO/21-16-vyjadreni_MZ-2.pdf.

jste přislíbil iniciovat jednání se zúčastněnými aktéry.⁵ **Žádám o sdělení, k čemu jednání dospělo.**

O uvedené informace Vás žádám do 60 dnů od obdržení tohoto dopisu. Považoval bych také za užitečné, nebránil-li byste se tomu, abychom uvedená témata, jakož i další postup reformy psychiatrické péče osobně projednali. Z informací, které se ke mně dostávají, jsem nabyl dojmu, že práce na ní poněkud ustrnuly. S ohledem na to, v jakých podmínkách pacienti v psychiatrických nemocnicích žijí a v jakých personál musí poskytovat náročnou péči, je to pro mě znepokojivé.

Děkuji Vám za spolupráci a jsem s pozdravem

JUDr. Vít Alexander Schorm
zástupce veřejného ochránce práv
(podepsáno elektronicky)

Přílohy:

Zpráva ze systematické návštěvy Psychiatrické nemocnice Horní Beřkovice

⁵ Dopis Ministerstva zdravotnictví č. j.: MZDR 30667/2022-2/NL.